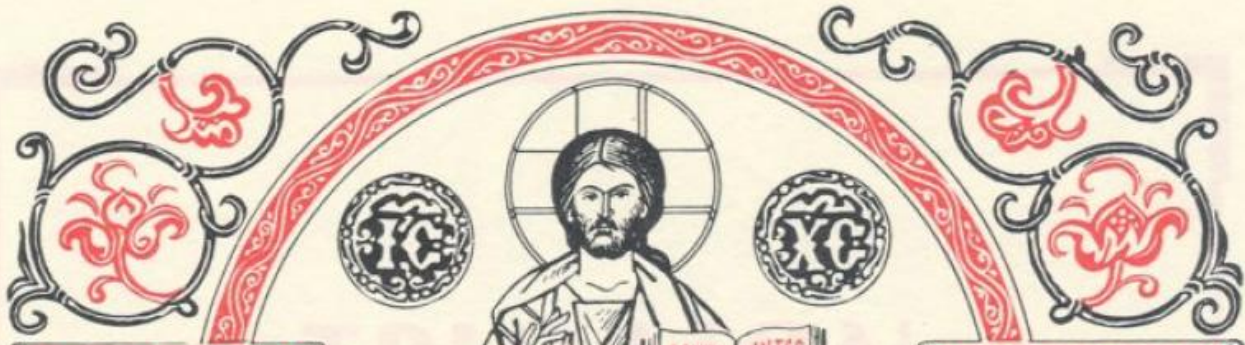


26 Φεβρουαρίου 2021

ΤΡΙΩΔΙΟ: Η πορεία προς το Πάσχα

[/ Αφιέρωμα](#) / [Εκκλησιαστικοί Ύμνοι, Μουσική, Τραγούδια και Χοροί](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

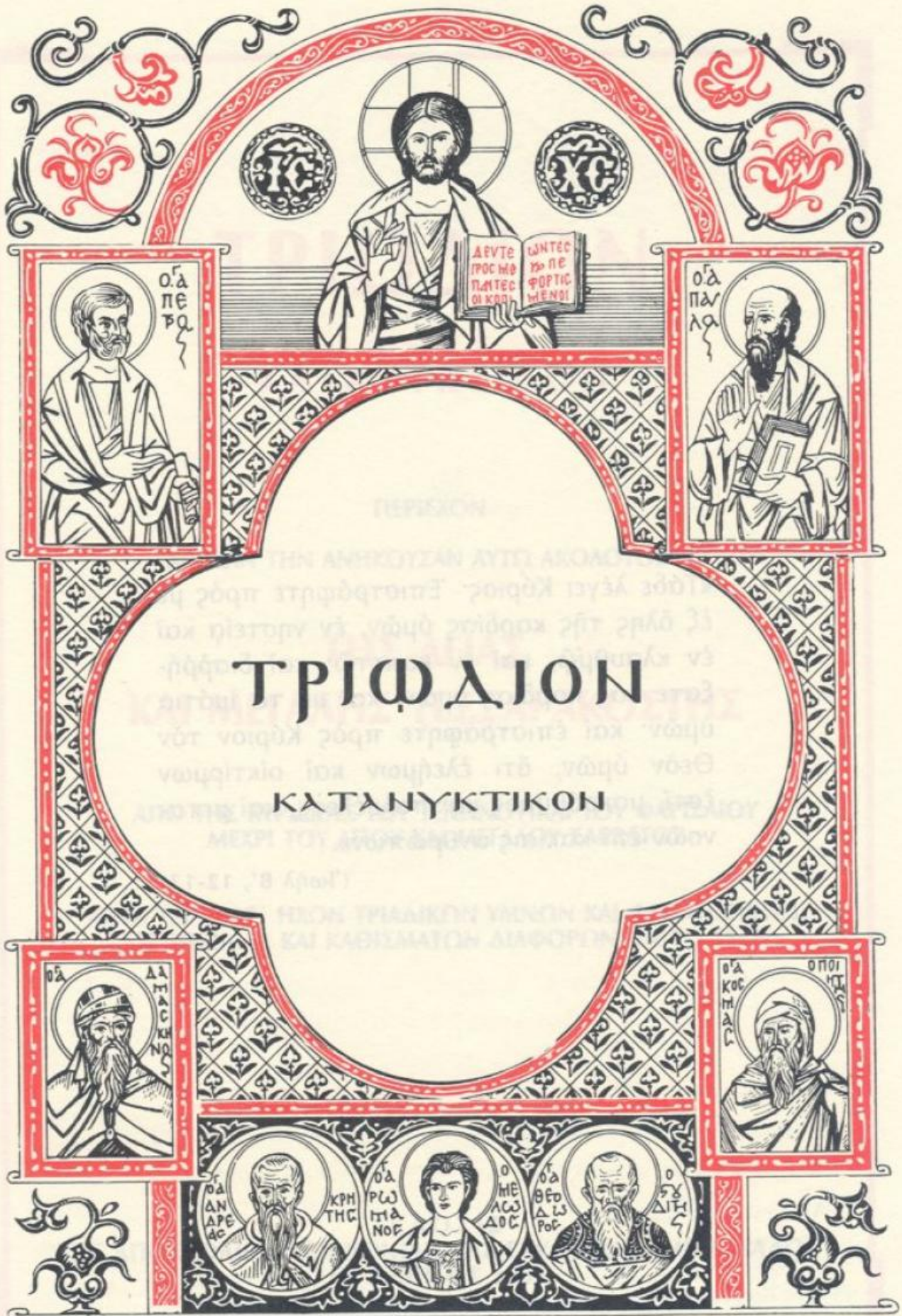


ΤΡΙΩΔΙΟΝ

ΚΑΤΑΝΥΚΤΙΚΟΝ



Τριώδιο ονομάζεται η περίοδος του εκκλησιαστικού έτους που αρχίζει από την Κυριακή του Τελώνη και Φαρισαίου και εκτείνεται μέχρι το βράδυ του Μεγάλου Σαββάτου.



ΤΡΙΩΔΙΟΝ

ΚΑΤΑΝΥΚΤΙΚΟΝ

Περιλαμβάνει συνολικά δέκα εβδομάδες: τρεις εβδομάδες προπαρασκευαστικές (οι οποίες πλαισιώνονται από τέσσερις Κυριακές: Τελώνη και Φαρισαίου, Ασώτου, Απόκρεω και Τυρινής), έξι εβδομάδες της Μεγάλης Τεσσαρακοστής (οι οποίες πλαισιώνονται από τις πέντε Κυριακές των Νηστειών και την Κυριακή των Βαΐων) και τέλος η Μεγάλη Εβδομάδα.

Τριώδιο λέγεται το εκκλησιαστικό βιβλίο που περιέχει τις ιερές ακολουθίες της εκκλησίας που τελούνται ειδικά κατά την πιο πάνω περίοδο

Η ονομασία «τριώδιο» προήλθε από τους κανόνες των ιερών ακολουθιών, που αντί για εννέα Ωδές (τροπάρια) έχουν μόνο τρεις.

Α΄ ΜΕΡΟΣ: ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΕΒΔΟΜΑΔΕΣ

(ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΚΥΡΙΑΚΕΣ)

Κυριακή του Τελώνου και Φαρισαίου.

Διαβάζεται στην Εκκλησία μας η γνωστή παραβολή του Τελώνη και Φαρισαίου. Ο Τελώνης, αν και αμαρτωλός, δικαιώθηκε, γιατί ταπεινώθηκε ενώπιον του Θεού. Αντίθετα ο Φαρισαίος κατακρίθηκε λόγω της υπερηφάνειας του. Η Εκκλησία θέλει να μας εμπνεύσει την ταπείνωση του Τελώνη και να μας προφυλάξει από την υπερηφάνεια του Φαρισαίου.

Κυριακή του Ασώτου:

Διαβάζεται η γνωστή παραβολή του Ασώτου υιού ή του σπλαχνικού πατέρα. Ο πατέρας σέβεται την απόφαση του νεώτερου γιού του να φύγει μακριά και να ζήσει άσωτα. Ο άσωτος υιός μετανοεί και επιστρέφει στον πατέρα του, ο οποίος τον δέχεται με αγάπη. Τρία πράγματα τονίζει εδώ η εκκλησιαστική μας παράδοση:

α. την άθλια κατάσταση του αμαρτωλού.

β. Την αξία της μετάνοιας.

γ. Το μέγεθος της θείας ευσπλαχνίας.

Κυριακή της Απόκρεω.

Λέγεται έτσι γιατί μετά την Κυριακή αυτή απέχομε από το κρέας. Κατά τη μέρα αυτή επίσης η Εκκλησία φέρνει στη μνήμη μας τη φοβερή Δευτέρα του Κυρίου Παρουσία, κατά την οποία ο Χριστός θα έλθει ως ένδοξος βασιλιάς για να κρίνει ζώντας και νεκρούς. Βασικό κριτήριο (αλλά όχι μοναδικό) η έμπρακτη εκδήλωση

της αγάπης προς τον συνάνθρωπό μας.

Κυριακή τη Τυρινής.

Λέγεται έτσι γιατί τη μέρα αυτή καθώς και την εβδομάδα που προηγείται, τρώμε απ' όλα, εκτός από κρέας. Βασικά τρώμε τυροκομικά (λευκή νηστεία). Το Ευαγγέλιο της μέρας αυτής τονίζει τρία πράγματα:

α. Αν δεν συγχωρήσουμε αυτούς που μας έφταιξαν δεν θα συγχωρήσει και μας ο Θεός.

β. Η νηστεία να μην γίνεται αφορμή επίδειξης όπως έκαναν οι Φαρισαίοι.

γ. Να θησαυρίζουμε πνευματικούς θησαυρούς (αρετές - ελεημοσύνες), στον ουρανό. Την μέρα αυτή η Εκκλησία μας θυμίζει την εξορία του Αδάμ από τον Παράδεισο.

Β΄ ΜΕΡΟΣ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ: ΜΕΓΑΛΗ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗ

Από την Καθαρά Δευτέρα αρχίζει η περίοδος της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, που είναι περίοδος νηστείας, προσευχής, πνευματικής περισυλλογής, ιερών ακολουθιών και έντονου πνευματικού αγώνα, ώστε αφού καθαρίσουμε τους εαυτούς μας, να προετοιμαστούμε όσο γίνεται καλύτερα για το Πάσχα. Η νηστεία αυτή ονομάζεται Τεσσαρακοστή γιατί έγινε κατά μίμηση της νηστείας που έκανε ο Κύριος στην έρημο για 40 μέρες. Ονομάστηκε «Μεγάλη» για να διακρίνεται από την άλλη σαρανταήμερη νηστεία των Χριστουγέννων που είναι και ελαφρότερη.

Κατά τη διάρκεια της Μεγάλης Τεσσαρακοστής τελείται καθημερινά η ακολουθία του Μεγάλου Αποδείπνου, που περιέχει ψαλμούς, τροπάρια, και ευχές. Γνωστό εδώ είναι το τροπάριο «Κύριε των δυνάμεων.....»

Κάθε Τετάρτη και Παρασκευή της Μεγάλης Τεσσαρακοστής τελείται Προηγιασμένη Θεία Λειτουργία. Ονομάζεται έτσι γιατί τα Τίμια Δώρα, ο Άρτος και ο Οίνος, έχουν προηγιασθεί κατά τη Θεία Λειτουργία της Κυριακής που προηγήθηκε, είναι πια Σώμα και Αίμα Χριστού και προσφέρονται προς μετάληψη.

Κάθε Παρασκευή ψάλλεται τμηματικά ο Ακάθιστος Ύμνος. Επίσης κάθε Κυριακή τελείται ο Κατανυκτικός Εσπερινός. Η Εκκλησία μέσα από τις ακολουθίες αυτές και την άσκηση και προσευχή μας προετοιμάζει για ένα επικείμενο αποφασιστικό πνευματικό γεγονός: τα Πάθη και την Ανάσταση του Κυρίου

Α΄ Κυριακή των νηστειών: Κυριακή της Ορθοδοξίας

Γιορτάζουμε την αναστήλωση των ιερών εικόνων και το θρίαμβο της ορθόδοξης πίστης κατά των εικονομάχων από την αυτοκράτειρα Θεοδώρα το 843 μ. Χ. Ψάλλεται το τροπάριο «την άχραντον εικόνα Σου προσκυνούμεν Αγαθέ...». Η νίκη κατά των εικονομάχων είναι νίκη της Ορθοδοξίας, διότι η εικονομαχία υπήρξε μια μεγάλη αίρεση, που συγκεφαλαίωνε πολλές άλλες.

Β΄ Κυριακή των νηστειών: Μνήμη του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά, Αρχιεπίσκοπου Θεσσαλονίκης. Ο άγιος Γρηγόριος υπήρξε κορυφαίος διδάσκαλος των ορθοδόξων δογμάτων και ακαταγώνιστος πολέμιος των αιρέσεων. Η Κυριακή αυτή ονομάζεται και «δεύτερη Κυριακή της Ορθοδοξίας», αφού ο Άγιος με το βίο και τη διδασκαλία του κατατρόπωσε τις αιρέσεις και στο πρόσωπό του έλαμψε η Ορθοδοξία

Γ΄ Κυριακή των νηστειών: της Σταυροπροσκυνήσεως.

Η Εκκλησία μας προβάλλει για προσκύνηση τον Τίμιο Σταυρό που είναι σύμβολο νίκης και δύναμης, όπλο κατά του διαβόλου, για να ενισχύσει τους πιστούς να συνεχίσουν τη νηστεία και τον πνευματικό τους αγώνα τους, μια και βρίσκονται περίπου στο μέσο της Τεσσαρακοστής. Ψάλλεται το τροπάριο «Τον Σταυρό Σου προσκυνούμεν Δέσποτα και την Αγίαν Σου Ανάσταση δοξάζομε...».

Δ΄ Κυριακή των νηστειών: Μνήμη του αγίου Ιωάννη της Κλίμακος. Ο Άγιος αυτός δόθηκε στη άσκηση και διετέλεσε ηγούμενος της μονής Σινά (6ος αιώνας). Είναι γνωστός για το θαυμάσιο σύγγραμμα του «Κλίμαξ» (Κλίμακα των αρετών). Μέσα στο μοναδικό αυτό βιβλίο του Αγίου περιέχονται οι ομιλίες του με αντικείμενό τους τα σκαλοπάτια της πνευματικής ανάβασης των μοναχών, αλλά και κάθε πιστού, μέσα από την προσωπική άσκηση. Ο Άγιος Ιωάννης θεσπίστηκε να εορτάζει σήμερα, ίσως επειδή, ιδιαίτερα την περίοδο αυτή, διαβάζεται στα Μοναστήρια, αλλά και από πολλούς πιστούς το έργο του Αγίου «Κλίμαξ».

Την Πέμπτη της εβδομάδας αυτής (που έπεται της Δ΄ Κυριακής των Νηστειών) ψάλλεται η ακολουθία του Μεγάλου Κανόνος, που λέγεται έτσι γιατί έχει πολλά τροπάρια και είναι μεγαλύτερος από τους άλλους Κανόνες. Συγγραφέας είναι ο Άγιος Ανδρέας αρχιεπίσκοπος Κρήτης.

Ε΄ Κυριακή των νηστειών: Μνήμη της Οσίας Μαρίας της Αιγυπτίας. Η Οσία από ηλικία 12 ετών ακολουθούσε ένα ιδιαίτερα έκλυτο βίο. Για 17 χρόνια ζούσε στο βούρκο της αμαρτίας. Όταν εμποδίστηκε από θεϊκή δύναμη να εισέλθει στο Ναό της Αναστάσεως, μετανόησε και το απέδειξε έμπρακτα: Πήγε στην έρημο, όπου την υπόλοιπη ζωή της, 47 ακόμη έτη, ασκήτεψε, ζώντας υπεράνθρωπα και υπερφυσικά θα λέγαμε. Στο τέλος της ζωής της την συναντά ο Αββάς Ζωσιμάς, ο οποίος την εξομολογεί και την κοινωνεί των Αχράντων Μυστηρίων. Η Εκκλησία

μας προβάλλει την Οσία Μαρία την Αιγυπτία ως πρότυπο μετάνοιας και μας καλεί να την μιμηθούμε ως προς την μεγάλη και ειλικρινή της μετάνοια.

Σάββατο του Λαζάρου: εορτάζουμε την ανάσταση του Λαζάρου του τετραημέρου. Ο Χριστός ανασταίνει τον Λάζαρο, παρόλο που είχε πεθάνει προ τεσσάρων ημερών, αποδεικνύοντας ότι ο αυτός είναι η «ανάσταση και η ζωή». Είναι το μεγαλύτερο θαύμα του Κυρίου.

Κυριακή των Βαΐων: Θριαμβευτική είσοδος του Ιησού στα Ιεροσόλυμα από τη Βηθανία, όπου ο λαός τον υποδέχτηκε με «Βαΐα φοινίκων» εξ' και το όνομα της ημέρας. Ο Κύριος πορεύεται εκούσια προς το Πάθος του, προκειμένου να λυτρώσει τον άνθρωπο από τα δικά του πάθη.

Γ' ΜΕΡΟΣ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ: Μεγάλη Εβδομάδα

Να σημειώσουμε ότι η ακολουθία (Όρθρος) μιας μέρας ψάλλεται την προηγούμενη το βράδυ. Π.χ. το βράδυ της Μ. Δευτέρας ψάλλεται ο Όρθρος της Μ. Τρίτης.

Μεγάλη Δευτέρα: Η υμνογραφία της ημέρας αυτής είναι αφιερωμένη στον ενάρετο Ιωσήφ της Παλαιάς Διαθήκης που ξέφυγε τον πειρασμό της πονηρής γυναίκας του Πετεφρή. Μερικοί ύμνοι μιλούν για την άκαρπη συκιά, η οποία συμβολίζει την εβραϊκή συναγωγή που δεν παρήγαγε πνευματικούς καρπούς.

Μεγάλη Τρίτη: Με την παραβολή των δέκα Παρθένων διδασκόμαστε να είμαστε πάντα έτοιμοι, γιατί δεν ξέρουμε την ώρα που θα βρεθούμε κοντά στο Θεό. Επίσης με την παραβολή των ταλάντων καλούμαστε να αυξήσουμε τα χαρίσματα που μας έδωσε ο Θεός.

Μεγάλη Τετάρτη: Θυμόμαστε το γεγονός της αλείψεως του Κυρίου με μύρα από γυναίκα αμαρτωλή. Η γυναίκα αυτή (η οποία ΔΕΝ είναι η Μαρία η Μαγδαληνή) σε ένδειξη μετάνοιας αλείφει τα πόδια του Χριστού με μύρο, ενώ δάκρυα κυλούν από τα μάτια της. Είναι δάκρυα μετάνοιας. Και ο πολυέλεος Κύριος την συγχωρεί.

Μεγάλη Πέμπτη: ανάμνηση τεσσάρων μεγάλων και σωτηριωδών γεγονότων: α) νύφη των ποδιών των Μαθητών από τον Κύριο

β) ο Μυστικός Δείπνος

γ) η προσευχή του Κυρίου προς τον Πατέρα στη Γεσθημανή

δ) η προδοσία του Ιούδα.

Μεγάλη Παρασκευή: Επιτελούμε τα Άγια και Σωτήρια και Φρικτά Πάθη του Κυρίου

μας - Αποκαθήλωση. Διαβάζονται τα 12 Ευαγγέλια. Ψάλλεται το «Σήμερον κρεμμάται επί ξύλου...».

Μεγάλο Σάββατο: Ταφή του Κυρίου και εις Άδου Κάθοδος - Επιτάφιος Θρήνος. Ψάλλονται σε τρεις στάσεις τα Εγκώμια. Μετά τη Δοξολογία γίνεται έξοδος από το Ναό και περιφορά του Επιταφίου. Ο Κύριος με την Κάθοδό Του στον άδη συνέτριψε το κράτος και την εξουσία του θανάτου και του διαβόλου.

Κατά την ημέρα του Μεγάλου Σαββάτου τελείται ο Εσπερινός του Πάσχα συνυφασμένος με τη λειτουργία του Μ. Βασιλείου (το πρωί). Η ακολουθία έχει αναστάσιμο χαρακτήρα γιατί είναι εσπερινός του Πάσχα. Ο λαός την ονομάζει «Πρώτη Ανάσταση».

Εδώ τελειώνει η περίοδος του Τριωδίου. Από την ημέρα του Πάσχα αρχίζει η περίοδος του Πεντηκοσταρίου.

Πηγή: Ρένος Κωνσταντίνου, Θεολόγος/ [Ιερά Μητρόπολη Κωνσταντίας και Αμμοχώστου](#)